

Hoe kan ik als leerkracht ruimte bieden aan het creatief denken van hoogbegaafde leerlingen?

STAP 1: Wat is hoogbegaafdheid?

Hoogbegaafdheid kan omschreven worden als de interactie tussen: 1) hoge intelligentie, 2) hoge motivatie en 3) hoog niveau van creativiteit, in combinatie met een stimulerende omgeving (gezin, peers, school).

Deze fiche speelt in op het luik **CREATIVITEIT**, als belangrijk aspect in de ontwikkeling en het welbevinden van hoogbegaafde kinderen. Namelijk, wanneer het creatief, out of the box denken van een hoogbegaafde leerling onvoldoende erkend en gestimuleerd wordt, kan dit een nefaste impact op het welzijn als gevolg hebben. Daarentegen, een (leer)omgeving die het creatief vermogen van de leerling ondersteunt, is bevorderlijk voor de motivatie en inzet.

LET OP: Hoogbegaafde kinderen passen zich vaak (langdurig) aan hun omgeving aan en kunnen daardoor (op school) lange tijd onder de radar blijven. Een constructieve dialoog tussen de leerkracht, het zorgteam en de ouders is belangrijk om samen, in nauw overleg, de noden van het kind in kaart te brengen. Bovendien zijn geen twee (hoogbegaafde) leerlingen gelijk; wat werkt voor de ene leerling, werkt niet noodzakelijk voor de andere. Een individuele benadering op maat is aanbevolen.

STAP 2: Welke sterktes van mijn creatieve, hoogbegaafde leerling wil ik erkennen en stimuleren?

Hoogbegaafde kinderen kunnen over het algemeen ...

- snel verbanden leggen, over meerdere (les)domeinen heen;
- meerdere oplossingen bedenken voor een vraag of probleem, zowel praktisch als filosofisch van aard;
- zelfstandig, op eigen initiatief (creatieve) ideeën genereren;
- een overvloed aan unieke, originele, buitengewone ideeën bedenken;
- ideeën gedetailleerd uitwerken, met een hoge mate van complexiteit;
- ideeën (van zichzelf, de leerkracht, klasgenoten) evalueren en verbeteren;
- ...

STAP 3: Wat zou mijn creatieve, hoogbegaafde leerling nodig kunnen hebben?

Een leerkracht die ...

- beseft dat een hoogbegaafde leerling meer nodig heeft dan louter cognitieve uitdaging (bv. door compacten en verrijken);
- oog heeft voor de eigenheid en het creatief vermogen van de leerling;
- de leerling niet afremt in het (autonoom) bedenken en delen van ideeën, ook als die niet rechtstreeks verband houden met lesactiviteiten;
- tijd neemt/maakt om actief te luisteren naar de suggesties en (creatieve) ideeën van de leerling;
- de ideeën van de leerling positief bekrachtigt en erkent als waardevol (voor de leerkracht en/of klas);
- de leerling durft te *challengen* en ideeën van de leerling in vraag durft te stellen;
- de leerling aanmoedigt om nieuwe dingen uit te proberen;
- ook zelf verrassend, creatief uit de hoek durft te komen;
- ...

Een leeromgeving die ...

- fysiek en emotioneel veilig is om dingen uit te proberen en te experimenteren met nieuwe ideeën;
- nieuwe ideeën, overtuigingen en perspectieven verwelkomt, hoever ze ook van de norm afdwijken;
- de nadruk legt op het (creatieve) proces, niet op of de leerling slaagt of faalt;
- de leerling stimuleert om zelf oplossingen (voor vragen/problemen) te bedenken;
- (intellectueel) uitdagend is;
- ...

Ouders die ...

- ook thuis het creatief, out of the box denken van hun kind erkennen en stimuleren;
- hun kind aanmoedigen eigen initiatieven en/of creatieve ideeën te delen met de leerkracht;
- in nauw overleg gaan met de leerkracht en het zorgteam om samen tegemoet te komen aan de (creatieve) noden van het kind;
- ...

STAP 4: Deze maatregelen kan ik toepassen om mijn creatieve, hoogbegaafde leerling te ondersteunen binnen de basiszorg in de klas.

- Rem een hoogbegaafde leerling niet af in het creatief denken, hoe vergaand de ideeën ook zijn.
- Wees flexibel en durf los te komen van de (les)methode; geef de leerling vrijheid en 'speelruimte'.
- Neem/maak ruimte voor en luister actief naar de suggesties en (creatieve) ideeën van de leerling. Wanneer daar niet meteen tijd voor is, spreek dan samen een moment af waarop het wel kan.
- Toon erkenning en waardering voor autonome, creatieve initiatieven van de leerling.
- Moedig de leerling aan om dingen uit te proberen (bv. een klasopstelling uittekenen volgens eigen inzichten, een lesje voorbereiden voor de leerkracht en/of klasgenoten etc.).
- Focus op het leer- en creatieve denkproces, niet louter op het eindresultaat (en het slagen of falen).
- Wees zelf creatief, bv. door een originele benadering van het lesonderwerp of een uitdagende opmerking over traditionele kennis. Op die manier kan zelfs schijnbaar triviale lesinhoud in alle lessen en leerplannen creativiteit stimuleren.
- Stel open vragen, zowel wanneer de leerling over een eigen idee vertelt als tijdens klassikale lesmomenten. Dit moedigt leerlingen (niet enkel de hoogbegaafde) aan zelf informatie te verzamelen, analyseren en kritisch bekijken in plaats van alleen maar feiten op te noemen. Enkele tips:
  - Laat een voldoende lange pauze na het stellen van een open vraag zodat de leerling de kans krijgt rustig over het antwoord na te denken.
  - Vraag de leerling zo vaak als mogelijk om een antwoord verder toe te lichten.
  - Toon altijd respect en interesse voor het antwoord van de leerling.
  - Creëer een positief klimaat door ambigue en originele antwoorden toe te laten.
  - Beloon en beoordeel niet alleen de antwoorden, maar ook de vragen die de leerling zelf formuleert.
- ...